

“Lopen over het water kun je leren”

ORDE VAN DIENST

Orgelspel

Verwelkoming en mededelingen: Ron van Dijk

Zingen morgenlied: Lied 215:1, 4 en 7

[Wij gaan hierbij staan]

Ont-waak, o mens, de dag breekt aan,
die u Gods lief-de doet ver-staan
als nieuw, nu gij door slaap en nacht
weer 't le-ven vindt, verstand en kracht.

4. Wie van zich afziet naar God toe,
loopt in het licht en wordt niet moe.
Het schijnsel van de hemel gaat
over de dag van vroeg tot laat.

7. Maak in uw liefde ons, Heer, bereid
voor licht en vreed' in eeuwigheid!
En dat ons leven iedere dag
als ons gebed U loven mag.

Stil gebed, bemoediging en groet

Stil gebed:

Er is nu gelegenheid om ons in stilte voor te bereiden op de dienst...

Bemoediging:

Onze hulp is in de naam van de Heer
die hemel en aarde gemaakt heeft
die trouw is tot in eeuwigheid
en niet laat varen het werk dat zijn hand begon.

Groet:

De vrede van Christus is met ons allen.
Amen.

Zingen van psalm van de zondag: Lied 116:1 en 3

God heb ik lief, want die ge-trou-we Heer
nam, toen ik riep, met toe-ge-ne-gen oren
mijn woor-den aan. Hij zal mij blij-ven ho-ren
en le-vens-lang ben ik niet een-zaam meer.

3. Hij is goedgunstig in gerechtigheid,
Hij wil zich altijd over ons ontfermen.
Zijn kracht kwam mij, eenvoudige, beschermen.
Rust nu, mijn ziel, de Heer heeft u bevrijd.

[Hierna gaan we zitten]

Aansteken van de kaarsen door Ron

“ in verbondenheid met mensen thuis, mensen in andere kerken, en met onze joodse geloofsgenoten overal ter wereld”.

Kindermoment: Ineke

NLB 935:1 Je hoeft niet bang te zijn

Je hoeft niet bang te zijn
al gaat de storm te - keer.
Leg maar ge- woon je hand
in die van on - ze Heer.

2. Je hoeft niet bang te zijn
als oorlog komt of pijn.
De Heer zal als een muur
rondom je leven zijn.

3. Je hoeft niet bang te zijn,

al gaan de lichten uit.
God is er en Hij blijft,
als jij je ogen sluit.

Kinderen gaan naar hun eigen ruimte

Kyriegebed (door Trudy)

Laten we de Heer vragen om zijn ontferming voor de nood van de wereld; daarna zingen we twee keer het kyrie van Lied 301a.

God,
wij dragen de aarde met al haar bewoners aan U op
om de pijn,
om de nood,
om de angst,
om de verlatenheid.

God er is zoveel gaande:
landen die elkaar strijdend willen overheersen, hetzes tegen politici,
leugens die triomferen, spanningen in de samenleving.
En dan is er nog het lijden dichtbij, ergens in een huis of ziekenkamer.
We worden er soms moe en machteloos van.
Daarom delen we dit met U.

Verder vragen wij uw bewogenheid over
allen die liefde in hun leven missen,
allen bij wie het vertrouwen is geschaad,
allen bij wie perspectieven ontbreken,
allen die hunkeren naar tederheid en geborgenheid.

Dat uw ontferming in hun leven een dragende kracht zal zijn!
Amen.

Zingend antwoord: Lied 301a (als in uw gemeente een ander kyrie gebruikelijk is, kunt u dat natuurlijk ook laten zingen); we zingen het *twee* keer achter elkaar.

Ky - ri - e e - le - i - son

Chris - te e - le - i - son

Ky - ri - e e - le - i - son

Aankondiging gloria (door Trudy)

Wij geloven dat Gods barmhartigheid geen einde heeft. Zijn ontferming is groot, zijn liefde reikt verder dan onze nood.
Daarom willen wij Hem prijzen, en wel met

Lied 30 (ELB): Loof de Here alle gij volken. We zingen het *drie* keer.

Gebet van de zondag (door Trudy)

Heer,
zonder uw adem die ons doet leven,
zonder uw kracht die ons op weg doet gaan,
zonder uw stem die blijvend roept,
zonder uw licht dat ons beschijnt,
zonder uw aanwezigheid in ons midden,
kunnen wij niet.

Wilt U tot ons komen
via de woorden van de oude verhalen.
Waa met uw Geest onder ons,
ontsteek een vlam in ons hart.
Amen.

Marieke licht de Bijbellezingen toe met de uitleg zoals beschreven

En kondigt lied 162; 1 en 2 aan.

Bij de lezingen en de uitleg...

Een bijzonder verhaal van een vrouw op vakantie.

Tijdens de vakantie in Engeland was ze op een zondag zomaar een kerk binnengelopen. Thuis ging ze nooit naar de kerk. In de vakantie soms wel, om een kerk te bezichtigen. Zoals deze keer. Toen ze binnenstapte, was er net een dienst gaande. Ze wilde niet storen en nam achterin plaats. Aan het eind van de dienst

gebeurde er iets met haar. De priester sprak de zegen uit en die zegen overrompelde haar. Ze begreep er niets van, niet eerder had ze zoiets meegemaakt. De woorden raakten haar diep. Ze zei later: 'Het was alsof ik als een ander mens de kerk uitging.'

Vaker hoor je over bijzondere ervaringen. Mensen hebben iets meegemaakt wat grote indruk op hen heeft achtergelaten. Sommigen verbinden die ervaring wel met God. Misschien hebben wij ook wel eens zoiets groots meegemaakt.

Vanmorgen lezen we twee Bijbelverhalen waarin mensen iets buitengewoons hebben ervaren. Dat moment heeft hun leven verrijkt. Twee zogenaamde waterverhalen. Water als beeld van dreiging en ondergang. We lezen over Jona die wordt overmeesterd door de golven van de zee en door een grote vis wordt opgeslokt. We horen van Jezus' leerlingen die op het meer in een storm terechtkomen en tot hun ontsteltenis zien ze iemand over het wilde water lopen. Wonderlijk en vreemd. Hoe moeten we die verhalen over stormen op zee lezen?

Lezen we die verhalen vol verwondering maar tegelijkertijd beseffend dat wij zoiets nooit mee zullen maken? Want niemand van ons zal door een vis opgeslokt worden en evenmin zullen we over het water lopen. Of ligt het toch anders? Zouden die verhalen iets vertellen over óns leven. Dat wij door een vis worden opgeslokt, dat wij over het water lopen? Wat verbeelden dan de vis en het lopen over het water?

Voor we gaan lezen, zingen we Lied 162:1 en 2.

Zingen: Lied 162:1 en 2

In het begin lag de aar-de ver- lo-ren,
in het be-gin in de dui-ter - nis;
God sprak zijn woord en het licht werd ge- bo-ren,
't licht dat van- daag on- ze dag nog is.

2. In het begin zijn de wolken en luchten,
in het begin is de hemel ontstaan.
God sprak zijn woord en de wateren vluchtten:
zo bracht Hij scheiding en ruimte aan.

Lezing uit de Profeten (door Eric): Jona 2:1-11 – 'De HEER liet Jona opslokken door een grote vis...'

Lied: 'Jona hoorde de stem van God' (Tekst: Piet Schelling; melodie: oud zeemanslied)

(De vlotte melodie zingt de gemeente gemakkelijk mee. De speelsheid van de melodie, vertolkt de beweeglijkheid van het water. Begeleiding door accordeon. Laat de musicus de melodie van couplet en refrein eerst voorspelen.)

1.

Jo- -na hoor--de de stem van God, die riep: 'Jij moet nu
gaan. Een stad ge--draagt zich dwaas en zot, men
leeft daar van de waan.'

Refrein

Hoog hoog de gol- ven, diep diep ligt de
boot. O mens, je wordt be- dol - ven, je
bent in gro - te nood.

2. Jona haatte die gore stad,
hij dacht: 'Ik luister niet;
zij blijven maar op 't slechte pad,
verloren en failliet.'

Refrein...

3. Jona vluchtte de zeeën op,
voorbij bewogenheid;
zijn keuze voor het ruime sop
heet *ongehoorzaamheid*.

Refrein...

4. Jona streed een verloren strijd,
de dood die sloeg haar slag;
de derde dag werd hij bevrijd,
omdat de Heer hem zag.

Refrein...

Lezing uit het Evangelie (door Marja): Mattheüs 14:22-33 – 'Meteen daarna, gelastte Hij de leerlingen...'

Zingen: de lofprijzing na de lezing uit het Evangelie - Lied 339a

U komt de lof toe, U het ge-zang,
U al- le glo-rie, o Va-der,
o Zoon, o hei -li -ge Geest
in al- le eeu-wen der eeu-wen.

Overdenking – met als motto: “Lopen over het water kun je leren” door Eric en Marieke)

Muzikaal Intermezzo

Zingen: ‘Ga maar gerust’ (Tekst: Sytze de Vries, Het liefste lied van overzee 2, lied 15; melodie: Jean Sibelius – FINLANDIA) (aangekondigd door Eric of Marieke)

Ga maar ge- rust, want Ik zal met je mee-gaan.
Ik ben je baken, ook in die-pe nacht.
Ik ben de stem die steeds in jou zal op - staan.
Ik ben de hand die op je vriend-schap wacht.
Ik ben het licht dat voor je voe-ten uit -gaat.
Ik ben de wind waar-door je adem haalt.

2. Ga maar gerust, want Ik zal met je meegaan.
Ik ben de zon, waarvoor het donker knielt.
Ik ben de groet, waarmee ook jij kunt opstaan.

Ik ben de hoop, dat zaad diep in je ziel.
Ik ben het lied, dat fluistert in de bomen.
Ik ben de dag, die schemert in je droom.

3. Ga maar gerust, want Ik zal met je meegaan.
Ik ben de liefde, die een mens je schenkt.
Ik ben de hoogste toon die jij kunt aanslaan.
Ik ben de verte, die verlangend wenkt.
En, kom je thuis, de laatste mist verdwenen,
ben Ik de hand, die al je tranen wist.

Dankgebed, voorbeden, stil gebed en het 'Onzevader' (door Ron en Ineke)

Trouwe God,
U wilt tot ons komen
om ons nabij te zijn,
om ons te bevrijden van angst,
zodat ons vertrouwen
in de toekomst groeit.
Wij loven uw naam.

Wij danken U
dat het water van de ondergang niet het laatste is,
dat de diepte van de zee niet het einde is,
dat er reddende handen zijn als wij verloren raken,
dat vertrouwen het wint van vrees
en hoop sterker blijkt dan moedeloosheid.

Wij bidden voor mensen, vlak bij ons en ver weg,
die het leven ervaren als een storm die over hen raast,
heen en weer geslingerd tussen hoop en vrees.
Geef dat zij die over boord vallen
een reddingsboei vinden om veilig de oever te bereiken.

Goede God, laat uw hand bij ons zijn als we dreigen te zinken.
Laten het onze handen zijn die zich uitstrekken naar hem of haar die zichzelf niet kan redden.
Leer ons over het water te lopen, zodat we niet verdwalen en ondergaan.

[Eventueel kunt u hier concrete situaties uit de samenleving en uit de gemeente ...]

Hoor ons aan als wij in stilte delen wat er in ons hart leef t...

Hoor ons aan als wij zingend bidden "het Onze Vader": 'Onze Vader ...'

Zingen Liedboek 371

Collecten aangekondigd door Ron of Ineke met aansluitend na de collecte zingen van het slotlied.

Kinderen komen terug

Slotlied lied 418: 2,3 en 4 (wordt door Marja opgezocht)

Wegzending en zegen (door Ron)

Laten wij gaan,
door of over het water
bij windstilte of in storm.
Laten wij gaan,
omringd met de zegen van de Eeuwige:

De genade van Jezus Christus
en de liefde van God
en de kracht van de Geest
is met ons allen!
Amen – gezongen door allen.

Zingen van het Wilhelmus LB 708 vers 1 en 6 staande

Preek

Gemeente van Christus,

De roman *Meander* van Tessa de Loo eindigt met een aangrijpend fragment. De hoofdpersoon Jesse zoekt met zijn zoontje onderdak, ergens in een dorp. Niemand wil hen opnemen. Nergens een huis, dat ze binnenlaat. Dicht tegen elkaar – het regent hard – lopen ze op een stille weg het dorp uit. De vader zegt tegen het kind:
'Zie je die lichte plek daar in de verte?'
'Ja, papa,' zegt het ventje.
'Jongen, daar gaan we heen.'

Dit beeld zet zich vast op je netvlies.
Het laat je niet los.

Bij dit beeld denk je aan mensen bij wie de storm hun gezicht pijnlijk tekent. Mensen die ongenadig klappen oplopen. Maar die uiteindelijk, door de diepte heen, ervaren dat er een weg verder is, een licht in de verte.

De auteur van het boekje *Jona* weet daarover mee te praten. Vermoedelijk heeft hij het geschreven in de zesde eeuw voor onze jaartelling. Tijdens de ballingschap. Duizenden joden zijn weggevoerd van Jeruzalem naar Babylonië. Ver weg van huis. Leven als een vreemde, gekweld door heimwee. Voor hen is het leven één langgerekte nacht. Je hoort ze roepen:

Morgen, waar ben je?

Licht, wanneer breek je door?

Voor deze ballingen schrijft de auteur het verhaal van Jona. Hij vertelt dat deze wordt geroepen door God om de slechte stad Ninevé, vijand van Israël, op te roepen zich te bekeren. Jona heeft grote moeite met die oproep. Het druist in tegen zijn geloof. Ninevé is slecht en zondig tot op het bot, en verdient straf, geen nieuwe kans. Jona vindt dat God zich moet houden aan zijn eigen wetten, en daar staat in dat wie slecht doet, slecht ontmoet.

Daarom negeert Jona de opdracht van God.

Inderdaad, Jona heeft een punt.

Waar blijven we als onze verkeerde daden geen gevolgen meer hebben?

Jona vlucht weg van zijn opdracht.

Hij zoekt een schip, gaat de zee op en komt in een storm terecht.

Angstaanjagende golven overspoelen hem. Een grote vis slokt hem op.

Vreemd verhaal, op het eerste gezicht.

Maar achter elk woord schuilt een beeld met een diepe betekenis.

Het drijven op de woelige zee verbeeldt chaos;

de storm is beeld van ontembare machten;

Ondergaan in het water symboliseert het kwaad dat leven vernietigt.

Deze beelden zijn ons niet vreemd. Chaos, kwade krachgent en machten – we zien ze geregeld om ons heen.

Ook Jona.

Zijn vluchtroute loopt dood.

Hij belandt in de buik van een vis.

Ach, die vis. Hoe kan dat nou, een man in een vis?

Maar in deze gelijkenis gaat het niet om de vraag of iets kan of niet kan, echt gebeurd of niet echt gebeurd is. Het komt erop aan dat wij ontdekken wat de beelden in het verhaal voor óns betekenen, vandaag. Hoe kan het óns verhaal worden?

Als alle grond onder Jona's voeten is weggeslagen,
Als hij dreigt weg te zinken in het donkere gat van het niets,
Als de zee van ellende en ongeluk hem genadeloos opzuigt,
Roept hij tot God.

De schreeuw naar de hemel, als laatste mogelijkheid...

In die schreeuw horen we de woorden van Psalm 116 doorklinken. We begonnen de dienst met dit lied. Zou deze oude psalm de hemel bereiken?
Of eindigt Jona voor eeuwig in de vis?

Op het moment dat je denkt: dit is definitief het einde,
Komt er een keerpunt.

Opgeslokt worden door een vis heeft twee kanten: het verbeeldt het einde en tegelijkertijd een nieuw begin.

Op de derde dag stuurt God de vis naar de oever en deze spuwt Jona op het droge.

Hij staat als het ware op uit zijn graf.

Hij mag een nieuw begin maken.

Hij krijgt een kans om een andere weg in te slaan.

En dat gebeurt allemaal, jawel u hoort het goed, op de **derde** dag.

De derde dag?

Maar is dat niet de dag....

Inderdaad, dat is de dag van de opstanding.

In die wereld van ruwe stormen en wilde zeeën breekt de hoop door.

Nooit is alles verloren!

Jona mag verder met zijn leven, maar anders dan voorheen!

Einde wordt begin, dood wordt leven, wanhoop verandert in hoop.

In het verhaal zit nog een diepere laag. Jona verbeeldt Israël in de ballingschap.

De vis verwijst naar Perzië. En dat volk gebruikt God om Israël uit de

ballingschap thuis te brengen. Dat God een vreemd volk inschakelt om Israël te

bevrijden, toept Jona én ons voorbij grenzen en over muren te kijken. Om

daarmee de hoop wakker te houden.

[Kort rustmomentje]

We lezen nog en ander **storm- en waterverhaal**. Matteüs vertelt het eeuwen

later. In die tijd heeft de christelijke gemeenschap het zwaar. De volgelingen

van Jezus ondervinden dagelijks dreiging en onderdrukking. Het verhaal van

Jezus valt niet goed bij de machthebbers. Zij voelen dat er aan hun macht

getornd wordt. Dat laten ze niet toe. Ze willen dat het verhaal van Jezus stopt.

Zo nodig met geweld. Er is angst onder de gelovigen. Een van hen zegt: 'Ik voel

me als een drenkeling op zee, drijvend op een vlot, terwijl het stormt. En ik

vraag me af of ik de veilige haven wel zal bereiken.'

Om zijn medechristenen een hart onder de riem te steken, vertelt Matteüs een

verhaal. Hij en de andere leerlingen van Jezus waren op zee, in de nacht. Jezus

is er niet bij. Hij is op de wal om te bidden en rust te zoeken.

Matteüs vertelt:

Toen begon het te stormen. De golven sloegen over het dek. We wisten niet waar we het moesten zoeken. We dachten dat we zouden vergaan. Angst greep ons naar de keel.

Net op het moment dat we riepen: 'We redden het niet, we gaan onder!', zagen we een figuur op het water lopen. We schrokken ons lam. En we hoorden boven het lawaai van de storm een stem roepen: 'Houdt moed, weest niet bang. Ik ben het!'

We herkenden die stem. De stem van Jezus. Precies in het uur dat de nacht zou overgaan in de dag, was hij daar. We huilden en lachten tegelijk.

Petrus riep: 'Heer, als u het bent, laat me dan tot u komen over het water!'

Jezus riep: 'Kom!'

Petrus liep over het water naar Jezus.

Nou ja, tot halverwege. Want ineens keek Petrus naar het water en hij werd bang.

Twijfel greep hem vast.

Zijn vertrouwen verdampte.

Hij snakte naar adem.

Zijn eigen spiegelbeeld trok hem het water in.

Hij schreeuwde: 'Heer, red me!'

De Heer pakte hem bij de hand en samen met Petrus liep hij over het water naar de boot.

Daarna ging de storm liggen.

Het water werd rustig, en wij ook.

Toen de mensen dit verhaal van Matteüs hoorden, begrepen ze dat het over hen gaat. Zij zitten in de storm van dreigingen en kwade machten. Zij dreigen onder te gaan.

Deze verhalen op zee zijn ook ónze verhalen. Wij in de storm die over ons leven kan woeden. Angstig, wankelend. Hopend dat ook wij over het water naar het vaste land kunnen lopen. Kan dat, lopen over het water? Ja, dat kan. Het is maar wat je onder water verstaat. Water duidt in het verhaal van Jona en Matteüs bedreiging, alles wat omlaaghaalt. Water als beeld van pijn, machteloosheid, verlatenheid, verwarring. Daarover heen lopen zegt: er is een weg verder, voorbij de tegenslagen.

We zien ze: mensen van wie de wonden uiteindelijk helen, verdriet dat verzacht, wanhoop dat op de vlucht slaat. Zij voelden het dreigende water. Totdat er een keerpunt in hun leven kwam. Die wonderlijke ervaring dat vertrouwen ontwaakt en hoop je vanaf de oever wenkt. In de taal van de Bijbel heet dat: je hebt over het water gelopen.

‘Zie je dat licht ginds in de verte?’

‘Ja, papa, ik zie het.’

‘Jongen, daar gaan we heen.’ Amen.

Preek 2

(preek 10 augustus 2014)

(Tekst: Jona 2: 1-11 en Mattheüs 14: 22-33)

Eric Leest:

Hoe overwint toch weer het goede in alle conflicten?

De wereld lijkt in brand te staan en meer dan ooit komen de conflicten en effecten dichterbij. Spanningen rondom Taiwan. Raketten uit Iran naar Israël. Schepen worden gekaapt in de straat van Hormuz. De oorlog in Gaza. De oorlog in Oekraïne, met de opvang van vluchtelingen als gevolg. Wat kunnen we doen? Hoe kan onze houding zijn? De houding van Jona en van Petrus (die over het water probeert te lopen) helpt ons om zicht hierop te krijgen.

Jaarlijks wordt in België het begin van de Eerste Wereldoorlog herdacht. Die begon honderd jaar geleden in 1914. Een gruwelijke, zinloze en alles vernietigende oorlog. De Duitse bondspresident, een oud-predikant, herinnerde vol schaamte hoe ook de bibliotheek van Leuven gebombardeerd is. En hoe Duitse intellectuelen daar geen traan om lieten. Zij noemden het bombardement zelfs noodzakelijk te midden van alle andere oorlogsverschrikkingen.

Waarom is dat zo'n belangwekkend detail? Het gaat toch maar om boeken, niet om mensen? Omdat de barbaarsheid van een oorlog zich pas echt laat zien als ook cultuur vernietigd wordt. En niet vanwege dat ene mooie boek of dat ene mooie muziekstuk, maar omdat de cultuur onze wortels zijn. Onze geschiedenis. Ons verhaal. Onze identiteit. Wanneer cultuur wordt uitgeroeid geeft dat aan dat de aanvaller de tegenstander met wortel en tak wil uitroeien. Er mag niets aan hem herinneren. Dan gaat het niet meer om het bereiken van een doel dwars door iedereen heen en ten koste van veel levens die in de weg staan. Dan is de totale vernietiging van een volk, een minderheid, of een religie het doel. En niet alleen de vernietiging van wie nu leeft, maar ook van wie er geleefd hebben. En waar zij voor stonden. Wat ze bij hebben gedragen aan de wereld. Wat ze geloofden.

De geschiedenis herhaalt zich

Anno 2024 lijkt de geschiedenis zich te herhalen in een bijna nog grotere barbaarsheid die je je nauwelijks meer kunt voorstellen.

In Palestina, Oekraïne en Syrië zijn christenen en andere minderheden in grote getale op de vlucht geslagen voor niets en niemand ontziende moordenaars. Het gaat hen niet simpel om het veroveren van gebied, maar om het uitroeien van minderheden. Met hun cultuur erbij. Symbool daarvoor staat voor mij de vernietiging van wat het graf van Jona zou zijn, op de plaats die ooit Nineve heette. Het is verwoest samen met moskeeën met een lange historie en allerlei andere heilige plaatsen. Een commentator van Trouw zei cynisch dat de moordenaars in ieder geval voor elkaar hadden gekregen dat Nineve alsnog verwoest is...

Het was het grote strijdpunt tussen Jona en God. God wilde ingrijpen in Nineve om het kwaad dat er wordt aangericht. Na die boodschap aan Nineve ziet de koning dat ze op de verkeerde weg zijn en zegt hij: 'Laat iedereen anders gaan leven en breken met het onrecht dat hij doet. Misschien dat God van gedachten verandert en op zijn besluit terugkomt.' En dat doet God nog ook. En Jona is woedend. 'Ik wist het wel', zei hij, 'U bent een God die genadig is en liefdevol, geduldig en trouw, en tot vergeving bereid.' Je hoort hem de woorden bijna uitspugen van frustratie. En God zegt alleen maar: 'Is het terecht dat je zo kwaad bent?'

Vernietiging of herstel van het goede?

Het verschil tussen Jona en God is dat het God niet gaat om totale vernietiging, maar om het herstel van het goede. Als de inwoners van Nineve geen onrecht meer doen, is de reden weg om in te grijpen.

Waar komt Jona's woede vandaan? Wat is er zo onverdraaglijk dat God liefdevol is en genadig en bereid tot vergeven? Zo onverdraaglijk dat Jona bij voorbaat al vlucht? En God hem drie dagen door de zee moet sleuren om hem daarna weer op te laten staan. Waarom willen we zo graag het kwaad met wortel en tak uitroeien? Waardoor conflicten ontaarden in godsdienststrijd, in anti-semitisme en islamofobie. En onschuldige kleine mensen zoals die mensen op het journaal het slachtoffer zijn.

Identiteit op het spel

Dat maakt verschrikkelijk machteloos en woedend. Zeker als het medegelovigen betreft. Op huizen van christenen wordt een Arabische letter N getekend. De eerste letter van het Arabische woord voor Christen. Onder het motto: vlucht weg, anders komen we je halen. Een brandmerk, een doodvonnis. Overall in de wereld dragen mensen deze letter nu vol overtuiging als een geuzenpenning op hun profielfoto's in de sociale media en op T-Shirts. Als teken van verbondenheid. 'Ik ben ook christen.' Als teken van identiteit, omdat de identiteit van deze christenen, en van andere minderheden, uitgeroeid dreigt te worden. Met alle mensen die deze identiteit daar dragen.

Een verschrikkelijke catastrofe. En wat kun je doen? En kijk even verder naar Gaza. Wat kun je daarover zeggen, anders dan dat er mensen geen leven hebben en zich bedreigd voelen? Het is duidelijk dat er dreiging uitgaat van wat er daar gebeurt. Ook voor ons hier in Nederland. Hoe en wat weten we ook niet precies, maar de wereld voelt kleiner dan ooit. En voor de mensen daar is het vele malen erger. We voelen ons op tal van wijzen met christenen, met Israël, met Palestina, en met

moslims verbonden. En mensen sympathiseren openlijk in Nederland, en dan klinken er harde woorden.

Marieke leest:

Wat kun je doen tegen zoveel geweld?

Wat kun je doen bij het zien van zoveel geweld, waarin de identiteit van mensen op het spel staat? Er ligt een simpele keuze: zetten we ons in voor het herstel van het goede, of vernietigen we het kwade? Dat lijkt op het eerste oog hetzelfde, maar het is fundamenteel verschillend. Jona wilde het kwade vernietigen, God ging voor het herstel van het goede. God ging het erom dat het onrecht verdreven zou zijn, en niet de mensen zouden worden vernietigd. Jona dacht veel inclusiever: met het kwaad ook de mensen uitroeien. Dan ben je er maar vanaf. Het is het gevaar dat ons allemaal bedreigt: dat we het kwaad identificeren met een bepaalde groep mensen: moslims, joden of anderen. Dat lijkt logisch, want 'ze zijn toch joods of moslim?' Maar waar ben je dan mee bezig? Met het herstellen van het goede of het vernietigen van het kwade?

Er moet iets gebeuren, en dat zal niet vreedzaam gaan. Maar laat wel vrede het doel zijn, en niet vernietiging van welk geloof of ras of welke bevolkingsgroep dan ook. Daar zit het kwaad niet in geworteld. Wel in ieder mens, in ieder mens. En het is onze blijvende opdracht het goede te herstellen.

Als alle grond onder Jona's voeten is weggeslagen,
Als hij dreigt weg te zinken in het donkere gat van het niets,
Als de zee van ellende en ongeluk hem genadeloos opzuigt,
Roept hij tot God.

De schreeuw naar de hemel, als laatste mogelijkheid...

In die schreeuw horen we de woorden van Psalm 116 doorklinken. We begonnen de dienst met dit lied. Zou deze oude psalm de hemel bereiken?

Of eindigt Jona voor eeuwig in de vis?

Op het moment dat je denkt: dit is definitief het einde,
Komt er een keerpunt.

Opgeslokt worden door een vis heeft twee kanten: het verbeeldt het einde en tegelijkertijd een nieuw begin.

Op de derde dag stuurt God de vis naar de oever en deze spuwt Jona op het droge.

Hij staat als het ware op uit zijn graf.

Hij mag een nieuw begin maken.

Hij krijgt een kans om een andere weg in te slaan.

En dat gebeurt allemaal, jawel u hoort het goed, op de derde dag.

De derde dag?

Maar is dat niet de dag....

Inderdaad, dat is de dag van de opstanding.

Wat rest ons dan? Kwaad zijn en de vuisten ballen geeft tenminste een gevoel dat je er tegenin zou willen gaan. Jona krijgt eenzelfde lesje als later Petrus krijgt. Petrus zakte door het ijs in vloeibare vorm omdat hij dacht dat hij het nu wel op eigen kracht moest kunnen. De leerlingen hadden net het teken van de broden gekregen, waarbij naderhand twaalf manden over waren. Zo veel als er leerlingen zijn. En nu gaan ze naar de overkant, alleen. En inderdaad, ze denken het nu zelf te moeten doen. En zo opgesloten in zichzelf zien ze Jezus ook nog voor een spook aan. Een mooi beeld van hoe je in je eigen onzekerheid en angst de wereld als bedreigend kunt ervaren. Spookbeelden. En Petrus wil over het water naar hem toelopen, maar zinkt. En Jezus trekt hem omhoog. En Jezus zegt: 'Kleingelovige, waarom heb je getwijfeld?'

Vertrouwen op eigen kracht of geloven?

Onze onzekerheid, onze angst, onze paniek en onze agressie komt voort uit deze twijfel. En het gevoel dat we het zelf moeten doen. Dat we moeten vertrouwen op eigen kracht. Dat maakt dat je, zoals bij Jona, vertrouwt op de vernietiging van het kwaad. Maar wat je ook kunt doen aan de dreiging, het begint niet bij twijfel en machteloosheid, maar bij geloof. Geloof houdt altijd de focus op het goede. En niet op het kwade. Als we geloof loslaten, dan gaan we op in de angst voor het kwade, het geweld en de hevige discussies daarover. Dan schreeuwen we moord en brand. En zijn we wel terecht verontwaardigd, en boos, en verdrietig, en bang. Maar we moeten nooit het goede uit het oog verliezen. Daar moeten we op gericht zijn. Het goede. En het geloof daarin. Dat geloof is niet bedoeld om het kwaad te vernietigen, maar om het goede te herstellen.

Bidden

Het allereerste wat we dus moeten doen is bidden. En blijven bidden. Als iets ons met de christenen in oorlogsgebieden verbindt dan is dat het gebed. Voor hen, voor hun slachtoffers, en voor alle leiders. Dat het goede hersteld mag worden. Daar zullen mensen voor in actie moeten komen. Maar we moeten nooit vertrouwen op eigen kracht, omdat dat mensen tegenover elkaar stelt. Het goede verbindt mensen, van welk geloof, ras of volk ze ook zijn. En zo wordt het kwade overwonnen, in geloof.

Amen.